

Europa 1951

Joan Ferrer Miserol

Per l'art, una de les coses més intrigants és el pas del temps, perquè l'obra artística està forçosament feta amb el condicionant cultural de l'època i només si és capaç de transcendir aquesta limitació, pot arribar a fer-se universal. Per això, és necessari disposar de la col·laboració del temps per arribar a saber si realment l'obra artística és mereixedora de la valoració que se li donà en el seu moment. El temps, generalment, és el millor jutge que existeix per qualificar de veritat l'art. Hi ha obres que, en el moment que surten a llum, semblen molt interessants i valuoses, però que són incapaces de resistir el judici implacable del temps. N'hi ha d'altres, en canvi, que no foren reconegudes en totes les seves dimensions quan foren creades i que el temps els dóna la pinzellada definitiva per fer-les perennes. D'altres que foren valorades des del primer moment i que el temps no deixa mai de reconèixer-les com a obres puntals; però que, a més, se van fent més i més actuals, com més temps passa, més es converteixen en obres necessàries per a la humanitat. Aquest és el cas d'*Europa 1951* de Rossellini.

L'argument és molt senzill, Irene Gerard és una americana, casada a Roma amb George Gerard, de

l'alta societat econòmica romana. Ella du la vida convencional d'aquesta societat, abandonant les demandes emocionals del seu fill Michel, nin de deu anys. Fins que un dia, aquest se tira escales avall, i mor. Aquest fet tràgic la commociona de tal manera que fuig del seu món superficial i de la seva casa. El cosí del seu marit, Andrea, periodista i intel·lectual comunista, la guia perquè trobi nous camins que li donin la possibilitat d'omplir l'esperit. Ella l'obeeix, i a més de visitar gent en necessitats molt peremptòries, vivències que mai no havia viscut, va també a les fàbriques per constatar la duresa de la vida obrera. Però si està segura que la seva vida anterior era d'una superficialitat que ja no pot suportar, la vida que li mostra l'amic comunista tampoc l'omple, perquè sent unes necessitats més altes, menys parcials, més absolutes. En un moment donat, cansada de cercar i no trobar, desesperada, entra en una església i allà se n'adona que el món, la vida, no pot ésser ni la superficialitat d'abans ni la duresa física i mental d'ara, que ambdues són parcialitats, i que la veritat sols pot estar allà on hi caben totes les particularitats. Això, que en termes religiosos s'anomena il·luminació, la du a ésser una marginada

social, rebutjada per la seva família i el seu entorn, fins al punt de quedar reclosa a una casa de salut.

El tema de la pel·lícula tracta de l'acceptació, per part d'Irene, de la insanitat oficial, de la bogeria legal, abans que haver-ne d'admetre una altra de pitjor, la convencionalitat. Tota la gent del seu entorn, des del capellà fins al jutge i el policia, passant pel seu marit ric i el seu cosí comunista, no l'entenen, perquè no poden pensar més enllà de les seves pròpies limitacions. Irene, en canvi, ha constatat que ni la política ni l'Església tenen capacitat per dar resposta al seu mal. La política, com a molt, serveix per a la subsistència física, i l'Església, per acceptar la mort; però ella aspira a un estadi espiritual que cap d'elles dues són capaces de dar-li. Irene, mentalment, sembla una dona perfectament normal, perquè el seu problema transcendeix la ciència i aquesta es veu incapaç de diagnosticar-li altre mal que no sigui el de no voler acceptar les normes socials. La ciència no pot veure que el seu mal té un origen religiós, una procedència espiritual, i que aquest estadi està vedat a la ciència, perquè va més enllà de la raó. *Europa 1951*, és la història d'una dona que passa, de forma brutal, del bloqueig mental que pateix al principi de la pel·lícula dins la seva vida convencional fins a la il·luminació del final. Una il·luminació que li permet veure la realitat tal com és, però que

la fa incapaç de poder explicar-la, i, per tant, de fer entendre aquesta realitat a la resta de la societat. No pot fer veure que necessita trobar una vida en què hi pugui haver-hi un lloc per al seu esperit i el del seu fill i no només un pretès paradís terrenal.

La nova visió del món que li ha donat el suïcidi del seu fill, per culpa de l'amor que li va plànyer, la du a estimar a tothom sense condicions. Per això, en un moment donat, ho diu ben clar al capellà, que vol estimar els pecadors tal com són, sense necessitat de canviar-los. És molt significativa la conversació final amb el capellà, quan, amb total sinceritat, li diu que ha arribat a un estat en què l'amor per les persones pròximes no li basta. El capellà li admet que el que ella sent és realment un amor cristià; però l'adverteix, mostrant la seva atterradora convencionalitat, que l'amor ha de tenir un ordre, unes regles que s'han de respectar, i que és necessari viure dins aquest ordre. Ella, veient cada cop més clarament la seva realitat, li demana acusadorament, qui ens dóna el dret de canviar les persones si Déu les ha creades així. Dient-li que l'únic que pot fer ella, a partir d'ara, és estimar-les sense intentar jutjar-les. El capellà, espantat, li diu que aqueixes paraules són molt perilloses, mostrant com la seva religiositat no passa de la més estricta superficialitat, deixant per tant d'esser religiositat i convertint-se en una convenció més. ■